

Bratislav Ljubišić

MILAN BLANUŠA, terakote

Galerija 73, maj 2006.

Iako je stvaralaštvo Milana Blanuše na prvi pogled koherentno i malo promenljivo, ipak za tridesetak godina postojanja događale su se mene kod ovog umetnika sklonog društvenom angažmanu, mnogo pre nego li zadovoljavanju sa građenjem lepih objekata. Naravno, bilo je trenutaka kada je erotika zauzimala glavno mesto, ali otprilike od 1973, nailazimo na oporost koja je nastala kao posledica boravka u Braunšvajgu i upoznavanje sa sa aktivnošću grupe "Zebra". To nije bio pandan političkom angažmanu koji je postojao i bio itekako viđen po ulicama gotovo svih glavnih gradova Evrope – misli se na poznate studentske nemire – već je bio izraz nezadovoljstva mladih Američkim prisustvom u Zapadnoj Nemačkoj. Izdržavala se kazna kao posledica fašizma i Hitlerove aktivnosti. Mladi su zahtevali da s obzirom na svoje rođene, posle 1945. g, imaju pravo na slobodu sopstvenog izražavanja bez obzira na senku prošlosti. I u umetnosti se ponovo pojavio kritički ekspresionizam koji je u početku imao elemente pop-arta, on je mnogo toga ujedinjavao i spajao. Građene su male gadžet skulpture, pravljeni su likovi-figurine, takođe nevelikog formata, koji su bojeni i od njih su nastali "prizori". Dakle taj i takav ekspresionizam se našao u vizuri Blanušinog stvaranja. Kasnije osamdesetih godina, Blanuša preuzima i određene korake koji su sadržali elemente protesta. Nastaje serija "Magrit u akciji" koja je najpre sledila čoveka s leđa u svakodnevnim i običnim radnjama, da bi kasnije on otkrio i pokazao lice. "Magrit u akciji" trajao je dugo sve dok

umetnik nije došao do terakote – keramike. Dogodilo se to najpre u Arandjelovcu u okviru manifestacije "Svet keramike" da bi koju godinu kasnije Blanuša stigao i do Kikinde. Tu su nastali veliki komadi i mogli su da se vide u Galeriji Andrićev venac, 1999. godine. Zaokret je bio potpun jer se pojavio i lik Bekmana, osnivača kritičkog ekspresionizma iz tridesetih godina prošlog veka. Bojene figurine i lik Bekmana uvod su i znak da je Blanuša stigao do društvene akcije i da je postao kritički hroničar vremena u kojem živi. Naravno, na planu likovnog jezika nije bilo neke drastične izmene: linija i spokojno analiziranje dvodimenzionalne površine koja je po pravilu bela ili belo siva. Ima ponegde i bojenih nanosa koji potsećaju na lavirani crtež i to je uobičajeni postupak. Tu i tamo umetnik pokazuje određenu slabost prema letrizmu pa crteži i slike pa potsećaju na plakate i gatke. I ova izložba jeste u znaku Maksa Bekmana i njegovog lika koji se druži sa umetnikom. Vrlo su bitne sada figurine: pred nama su čitavi prizori, ali je tu i novi lik – čovek koji klači, leži i uopšte ima se utisak njegove nemoći. I to je u ravni društvene akcije koju preduzima umetnik. O tome šta radi umetnik u katalogu piše: "To je umetnost koja ne pristaje na manipulaciju od strane struktura moći i na iskušenje "statusa". Umetnik je svesno bira uprkos svim konsekvencama, te stoga nije slučajno da takva pozicija umetniku istovremeno biva i nametnuta. Umetnik sa aktivne margine danas otvara suštinska pitanja, imajući na umu istorijske premise i viziju budućnosti. U takvim okolnostima i sa takvim stavom, njegova umetnost nije udobna". Milan Blanuša je rođen 1943. godine u Jagodini. Školovao se u Beogradu, Braunšvajgu i Frankfurtu na Majni. Bio je profesor u Beogradu i Cetinju, a sada je to na Akademiji u Novom Sadu.